

**ASMENS SU NEGALIA TEISIŲ
APSAUGOS AGENTŪRA**

PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS
APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Gairės pirkimų vykdytojams: statinių prieinamumo kriterijų vertinimas

Parengė:

Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie LR SADM

2025 m., Vilnius

Turinys

Įvadas	3
Statinių prieinamumo vertinimo principai	3
Statinių prieinamumo stebėsenos ir kontrolės informacinė sistema STASIS	3
Pastatas prieinamas, kai	4
1 Įvertinimo kriterijai	6
1.1 Atvykimas	6
1.1.1 Automobilių statymas.....	6
1.1.2 Judėjimo trasos pagrindiniai reikalavimai	7
1.1.3 Pėsčiųjų ir dviračių takų atskyrimas	7
1.1.4 Bortelio rampų reikalavimai.....	8
1.1.5 Pėsčiųjų perėjos	8
1.1.6 Viešojo susisiekimo stotelių peronų (aikštelių) prieinamumo reikalavimai	8
2 Patekimo į pastatą pagrindiniai prieinamumo reikalavimai	9
2.1 Nuorodos ir įėjimo paieška	9
2.2 Įėjimas	9
3 Pagrindiniai horizontalaus judėjimo patalpose reikalavimai	10
3.1 Praėjimai ir koridoriai	10
3.2 Durys pastato viduje	10
4 Pagrindiniai vertikalaus judėjimo reikalavimai	11
4.1 Nuožulnos (pandusai, rampos)	11
4.2 Turėklai	11
4.3 Laiptai pastato viduje	11
4.4 Liftai	12
4.5 Vertikalus keltuvas	12
5 Sanitarinių mazgų prieinamumo reikalavimai	13
5.1 Prieinamas dušas	13
5.2 Prieinamas tualetas	13
6 Gaisrinės saugos prieinamumo reikalavimai	14

Įvadas

Šios gairės skirtos pirkimų vykdytojams, siekiantiems užtikrinti, kad statiniai atitiktų prieinamumo reikalavimus, kas sudaro galimybes visiems piliečiams, įskaitant asmenis su negalia, saugiai ir patogiai naudotis fizine aplinka. Gairės parengtos remiantis nacionaliniais ir tarptautiniais standartais, skirtais užtikrinti, kad visuomenės infrastruktūra būtų prieinama visiems, nepriklausomai nuo jų fizinių galimybių.

Laikytis prieinamumo reikalavimų itin svarbu, nes jie padeda sukurti aplinką, kurioje asmenys su negalia gali savarankiškai judėti, naudotis paslaugomis ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Šios gairės apima įvairius aspektus, tokius kaip automobilių stovėjimo vietų, judėjimo takų, įėjimų į pastatus, sanitarinių mazgų įrengimas, gaisrinės saugos reikalavimų paisymas.

Vertinant statinių atitiktį prieinamumo kriterijams, svarbu atsižvelgti į visus aspektus, kurie gali paveikti asmenis su negalia ir kitus vartotojus. Konsultacijos su tikslinėmis grupėmis, įskaitant asmenis su negalia, vyresnio amžiaus asmenis ir tuos, kurie patiria laikinų ar specifinių funkcionavimo sunkumų, yra būtinos, kad būtų užtikrinta, jog pastatai atitiktų reikalavimus ir būtų prieinami visiems.

Šiose gairėse pateikiami principai ir konkretūs kriterijai, kurie padės vertinti statinių prieinamumą. Pavyzdžiui, akcentuojamas funkcinis prieinamumas, kuris yra svarbesnis už griežtus techninius reikalavimus, taip pat užtikrinama, kad judėjimo takai, įėjimai ir sanitariniai mazgai būtų pritaikyti visiems vartotojams.

Statinių prieinamumo vertinimo principai

Atliekant vertinimą siūloma laikytis šių principų:

1. Funkcinis prieinamumas svarbesnis už griežtus reikalavimus

Funkcinis prieinamumas yra koncepcija, kuri pabrėžia, kad svarbiausia yra užtikrinti, jog pastatas ar paslauga būtų praktiškai naudojama visų, o ne tik atitiktų griežtus techninius reikalavimus. Tai reiškia, kad reikia atsižvelgti į tai, kaip žmonės realiai naudojasi erdvėmis ir paslaugomis, kad būtų užtikrintas jų patogumas ir prieinamumas.

Pavyzdys: Įsivaizduokite, kad pastatas turi platų įėjimą, kuris atitinka minimalius teisės aktų reikalavimus (pvz., yra 90 cm pločio). Tačiau jei šis įėjimas yra užimtas arba jo durys sunkiai atsidaro, asmeniui su negalia gali būti sunku patekti į pastatą.

Funkcinis prieinamumas šiuo atveju reikštų, kad įėjimas turi būti ne tik pakankamai platus, bet ir lengvai naudojamas – durys turėtų būti automatinės arba lengvai atidaromos, o aplink įėjimą turėtų būti pakankamai erdvės manevravimui. Taigi, net jei techniniai reikalavimai yra patenkinti, realus naudojimas ir patogumas yra prioritetas.

2. Amplitudė nuo mažesnio leidžiamo matmens iki didžiausio, tinkama ir prieinama visiems.

Amplitudė nuo mažesnio leidžiamo matmens iki didžiausio yra svarbus principas, užtikrinantis pastatų prieinamumą visiems vartotojams. Pavyzdžiui, manevravimo erdvė, skirta asmenims su negalia, ideali turėtų būti 1500 mm x 1500 mm, tačiau esant erdvės apribojimams, ji gali būti sumažinta iki, bet ne mažiau kaip 1200 mm x 1200 mm, kad būtų užtikrintas pakankamas komfortas ir judėjimo laisvė.

Statinių prieinamumo stebėsenos ir kontrolės informacinė sistema STASIS

Aplinkos prieinamumo asmenims su negalia stebėsenos poreikį ir aktualumą pagrindžia Jungtinių Tautų¹, Europos Parlamento ir Lietuvos strateginių programų

---

¹ [Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencija ir jos Fakultatyvus protokolai \(2024 m. patikslintas vertimas\)](#)

dokumentai². Priimant tinkamus sprendimus šioje srityje ir didinant viešųjų paslaugų prieinamumą, svarbu reguliariai vykdyti aplinkos pritaikymo stebėseną ir sprendimus pagrįsti duomenimis.

Pastatų prieinamumo asmenims su negalia stebėsenos ir kontrolės sistemos sukūrimas ir jos pagrindu atliekamas valstybės ir savivaldybių institucijų pastatų prieinamumo vertinimas yra numatyti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarime Nr. 155 „Dėl aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (3.2.9 veiksmas). Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Departamentas) (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos), iniciatyva, įgyvendinant nurodytas Vyriausybės programos nuostatas bei 2021–2030 metų neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programos pažangos priemonę Nr. 09–005–02–06–01 „Užtikrinti fizinės infrastruktūros prieinamumą neįgaliesiems“, 2023 m. pradžioje sukurtas informacinių technologijų įrankis, skirtas statinių prieinamumui asmenims su negalia stebėti (toliau – STASIS).

STASIS paremta savideklaracijos principu, t. y. viešąsias paslaugas teikiančios institucijos yra kviečiamos įsivertinti ir užpildyti duomenis (vertinimo anketas) apie savo nuosavybės ar panaudos teise valdomų pastatų prieinamumą. Specialiai tam skirtame interaktyviame žemėlapyje (www.stasis.lt) pateikiama informacija apie pastatų, kuriuose teikiamos viešosios paslaugos, prieinamumą asmenims su negalia. Informacija pateikiama pagal skirtingas negalios rūšis. Šis įrankis parengtas naudoti ir prieinamas plačiajai visuomenei nuo 2023 m. pradžios.

Pastatas prieinamas, kai...

Automobilių stovėjimo vietos asmenims su negalia yra netoli įėjimų (iki 50 m). Mikroautobusams skirtos stovėjimo vietos yra ne mažesnės nei 2 400 mm pločio ir 8200 mm ilgio, o jei įlipama šonu – ne mažesnės nei 5200 mm pločio. Lengvųjų automobilių stovėjimo vietos turi būti ne mažesnės nei 2 400 mm pločio ir 5200 mm ilgio, su greta esančia įlipimo ir išlipimo aikštele, kurios plotis yra bent 1 500 mm. Taigi, bendras prieinamos automobilių stovėjimo vietos plotis turi būti ne mažesnis kaip 3 900 mm. Be to, bendros įlipimo ir išlipimo aikštelės tarp stovėjimo vietų turi būti ne mažesnės nei 1500 mm pločio, užtikrinant patogią prieigą visiems asmenims, įskaitant tuos, kurie turi judėjimo sutrikimų.

Judėjimo takai yra aiškūs, ne mažesnio kaip 1200 mm pločio ir su nuolydžiu ne didesniu nei 1:20 (5 proc.). Pėsčiųjų ir dviračių takai yra aiškiai atskirti kontrastingais ženklais. Poilsio aikštelės yra įrengtos kas 500 m, su vietomis atsisėsti. Taktiliniai arba

---

² [Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programos pažangos priemonės Nr. 09–005–02–06–01 „Užtikrinti fizinės infrastruktūros prieinamumą neįgaliesiems“ aprašo patvirtinimo](#)

natūralūs (pastato siena, pieva, borteliai) paviršiai³ yra naudojami, kad padėtų orientuotis judėjimo trasose. Jeigu nėra natūralių paviršių, yra įrengti taktiliniai vaikščiojimo paviršiai.

Pastato viduje minimalus praėjimų plotis yra ne mažesnis kaip 1200 mm. Nelygumai neviršija 5 mm; didesniems dangos lygio skirtumams mažinti yra reikalingi liftai ar nuožulnos. Durų slenksčiai neviršija 20 mm, o manevravimo erdvė prieš duris yra ne mažesnė kaip 1500 × 1500 mm. Patalpose yra užtikrinamas tinkamas akustinis komfortas⁴.

Sanitariniai mazgai atitinka prieinamumo reikalavimus, kad visi naudotojai galėtų juos patogiai naudoti. Durų plotis yra bent 850 mm, kad būtų lengva patekti į vidų. Prie unitazo yra turėklai, užtikrinantys saugumą. Šalia unitazo yra pakankamai vietos manevravimui su vežimėliu. Dušo zona yra ne mažesnė kaip 900 mm x 1300 mm. Sanitarinių patalpų tvirtinimo detalės ir įranga yra kontrastingos su elementais ir paviršiais, ant kurių jos įtaisytos. Be to, praustuvo srityje, 800 mm aukštyje nuo grindų lygio, mažiausias apšvietimas yra 200 liuksų. Tinkami apšvietimo sprendimai ir kontrastingi ženklai⁵, kad būtų lengviau orientuotis visiems naudotojams, įskaitant asmenis su regos negalia.

Informacija apie evakuacijos planus yra pateikiama suprantamu formatu visiems naudotojams. Pastate yra įrengta blyksinčios šviesos ir vaizdinė pavojaus signalizacija, kad įspėtų asmenis su klausos negalia.

Informaciniai ženklai ir nuorodos yra gerai apšviesti ir matomi, naudojant kontrastingas spalvas.

Tinkamas apšvietimas yra užtikrinamas visose patalpose, ypač prie įėjimų ir judėjimo takuose. Patalpose yra užtikrinamas tinkamas **akustinis komfortas**, kad būtų mažesnis triukšmas ir geresnė garso sklaida.

Klientams ir galimai dirbsiantiems asmenims su negalia skirtose patalpose **kištukiniai el. lizdai** išdėstomi 400–1000 mm aukštyje nuo grindų.

Šios taisyklės užtikrina, kad pastato prieinamumo kriterijai yra nuosekliai taikomi, leidžiant visiems naudotojams, įskaitant asmenis su negalia, patogiai ir saugiai naudotis fizine aplinka.

---

³ Norint užtikrinti saugų ir savarankišką judėjimą, fizinė aplinka turi atitikti orientacijos poreikius. Asmenys su regos negalia norėdami judėti erdvėje, naudoja tam tikrus ženklus, vadinamus „natūraliais gidu“, kurie yra specialios aplinkos situacijos, leidžiančios jiems nepriklausomai orientuotis. Pavyzdžiai apima šaligatvio kraštą, kurį galima pajusti kojomis ar lazda, girdimą dėmesio signalą arba sieną, ribojančią erdvę. Jeigu tokių natūralių elementų nėra, būtina įrengti taktilinius vaikščiojimo paviršius.

⁴ Tinkamas akustinis komfortas užtikrinamas, kai garso lygis neviršija nustatytų ribinių dydžių, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. Nr. V-604 įsakyme „Dėl Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „[Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje](#)“

⁵ Tinkamas apšvietimas yra toks, kuris palengvina kelio radimą, ryškiai apšviečia pastato elementus ir užtikrina gerą matomumą kritinėse vietose, tokiuose kaip įėjimai, koridoriai, laiptai ir darbo vietos. Tai reiškia, kad apšvietimas turi būti ne tik pakankamai intensyvus, bet ir gerai išdėstytas, kad būtų užtikrintas matomumas ir sumažinta nelaimingų atsitikimų rizika.

1. Įvertinimo kriterijai

Pirkimų vykdytojai turėtų atsižvelgti į šiuos fizinės aplinkos prieinamumo kriterijus:

1.1. Atvykimas

1.1.1 Automobilių statymas

- Asmenų su negalia **automobilių stovėjimo vietos** turi būti įrengtos arčiausiai įėjimų į pastatą, ne didesniu kaip 50 m atstumu.
- Kai asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietos yra toliau nei 50 m nuo įėjimų, turi būti įrengtos **išlaipinimo aikštelės su bortelio rampomis**, ne didesniu kaip 30 m atstumu nuo įėjimo.
- Automobilių stovėjimo aikštelėje turi būti aiškiai nurodytas **tako į pastatą pobūdis** ir vieta, naudojant tinkamas priemones, tokias kaip ženklai ir natūralūs aplinkos elementai arba taktiliniai indikatoriai⁶.
- Automobilių stovėjimo aikštelėse turi būti įrengtas **atitinkamas skaičius vietų**, skirtų asmenims su negalia⁷.
- Asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietose turi būti išlipimo aikštelės, kurių plotis yra ne mažesnis nei 1 500 mm, o nuolydis mažesnis nei 1:50 (2 proc.).
- **B tipo asmenų su negalia automobilių** (lengvieji automobiliai) stovėjimo vieta turi būti ne siauresnė kaip 3 900 mm, iš kurių – 2 400 mm automobilių statymo vietos plotis, o 1 500 mm – aikštelė išlipimui, ir ne trumpesnė kaip 5 200 mm.
- **A tipo asmenų su negalia automobilių** stovėjimo vieta, tinkama mikroautobusams, turi būti ne siauresnė kaip 4 900 mm, iš kurių 3 400 mm – automobilių statymo vietos plotis, o 1 500 mm – aikštelė išlipimui, ir ne trumpesnė kaip 8 200 mm, iš kurių 5 200 mm – automobilių statymo vietos ilgis, o 3 000 mm – aikštelė išlipimui. Bendros įlipimo ir išlipimo aikštelės tarp stovėjimo vietų turi būti ne mažesnės nei 1500 mm pločio, užtikrinant patogią prieigą visiems asmenims, įskaitant tuos, kurie turi judėjimo sutrikimų.
- Asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietos privalo būti paženklintos horizontaliu ir vertikalium ženklinimu.
- Prie įvažiavimo į bet kurią stovėjimo zoną turi būti įrengti **informaciniai ženklai**, nurodantys, kur yra prieinamos stovėjimo vietos.
- Neišlipus iš automobilio turi būti užtikrinamas patekimas į asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietas ir automobilių saugyklas, kontroliuojamas pakeliama ar kita užtvara.
- Turi būti užtikrinamas patekimas į asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietas ir automobilių saugyklas, kontroliuojamas pakeliama ar kita užtvara.

---

⁶ Norint užtikrinti saugų ir savarankišką judėjimą, fizinė aplinka turi atitikti orientacijos poreikius, o asmenys su regos negalia gali naudoti „natūralius gidus“, tokius kaip šaligatvio kraštas ar girdimi signalai. Jei šių elementų nėra arba yra pavojingos vietos, pavyzdžiui, pėsčiųjų perėjys, turi būti įrengiami taktiliniai vaikščiojimo paviršiai.

⁷ [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 4 d. įsakymas Nr. D1-653 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ patvirtinimo“](#)

- Lygių skirtumas tarp asmenų su negalia automobiliams skirtų stovėjimo vietų ir išlipimo aikštelių draudžiamas.
- Asmenų su negalia automobiliams skirtos stovėjimo vietos turi būti paženklintos horizontaliuoju ir vertikaliuoju ženkliniu. Jeigu šone ar gale automobilių statymo vietos įrengta pėsčiųjų judėjimo trasa, atitinkanti išlipimo aikštei keliamus reikalavimus, atskira išlipimo aikštelė gali būti neįrengiama.

Šie reikalavimai užtikrina, kad automobilio statymas būtų prieinamas visiems naudotojams, įskaitant asmenis su negalia.

1.1.2 Judėjimo trasos pagrindiniai reikalavimai

- **Prieinamas judėjimo takas** turi būti aiškus ir matomas.
- Naudojami **taktiliniai paviršiaus rodikliai**, kai nėra pastatų ar natūralių elementų⁸.
- Kai neįmanoma išvengti tiesioginėje pėsčiųjų judėjimo linijoje esančių pavojų, pavyzdžiui, laiptų, stulpų ir pan., arba didesnio nei 1:12 nuolydžio rampų, turi būti įrengti taktiliniai įspėjamieji paviršiai ir vaizdinio žymėjimo priemonės⁹.
- **Prieinamo tako nuolydis** neturi viršyti 1:20 (5 proc.), kitaip turi būti įrengta rampa.
- Takų išilginis nuolydis turi būti lygus arba mažesnis nei 1:20 (5 proc.), kitaip turi būti įrengta rampa (pandusas).
- Takai turi būti lygūs ir be stačių pakilimų.
- **Išsikišantys objektai** turi būti aukščiau nei 2100 mm nuo tako paviršiaus.
- Objektai, esantys 300–2100 mm aukštyje, turi būti aiškiai matomi ir aptinkami baltąja lazdele.
- Takas turi būti tvirto pagrindo, be dangčių, grotų ar kitų kliūčių, kyšančių aukščiau ar žemiau nei 5 mm.
- Lauke esantis judėjimo takas turi būti bent 1200 mm laisvo pločio.
- Jei takas siauresnis nei 1200 mm, kas 25 m turi būti bent viena 1800 mm x 2000 mm ploto vieta prasilenkti ar apsisukti.
- **Judėjimo trasos įrenginiai** (stulpeliai, šiukšliadėžės ir pan.) neturi mažinti mažiausio laisvo kelio pločio.
- Poilsio aikštelės turi būti įrengtos ne rečiau kaip kas 500 m, rekomenduotina kas 150 m.
- Poilsio aikštelėse yra įrengtos vietos žmonėms atsisėsti ir ne mažesnė kaip 900 mm pločio ir 1200 mm ilgio erdvė, skirta vežimėliais judantiems asmenims.

1.1.3 Pėsčiųjų ir dviračių takų atskyrimas

- Takų dangos faktūra turi skirtis (naudojamos skirtingos faktūros juostos).

⁸ Norint užtikrinti saugų ir savarankišką judėjimą, fizinė aplinka turi atitikti orientacijos poreikius. Asmenys su regos negalia norėdami judėti erdvėje, naudoja tam tikrus ženklus, vadinamus „natūraliais gidu“, kurie yra specialios aplinkos situacijos, leidžiančios jiems nepriklausomai orientuotis. Pavyzdžiai apima šaligatvio kraštą, kurį galima pajusti kojomis ar lazda, girdimą dėmesio signalą arba sieną, ribojančią erdvę. Jeigu tokių natūralių elementų nėra, būtina įrengti taktilinius vaikščiojimo paviršius.

⁹ Vaizdinio žymėjimo priemonės yra ženklai, simboliai ir informacija, skirti padėti orientuotis ir užtikrinti saugumą erdvėse su pavojais. Jos apima informacinius ženklus, kontrastingų spalvų elementus, Brailio raštą, vaizdinius indikatorius, pavyzdžiui, juostas ar simbolius, ir šviesos signalus, kurie nurodo pavojingas zonas, tokias kaip laiptai ar nuolydžiai. Šios priemonės užtikrina, kad visi naudotojai, įskaitant asmenis su negalia, galėtų saugiai judėti aplinkoje.

- Takai turi būti atskirti kontrastingais, gerai matomais ženklais.
- Takai turi būti atskirti pėsčiųjų paviršiaus rodikliais.
- Atskyrimas gali būti įrengtas naudojant faktūros juostas, bortelius, turėklus ir pan.

1.1.4 Pandusai

- Kai pėsčiųjų judėjimo maršruto išilginis nuolydis miestų, miestelių ir kaimų viešosiose erdvėse, statinių išorėje ar viduje viršija 1:20 (5 proc.), turi būti įrengtos nuožulnos vadovaujantis¹⁰.
- Didesnio nei 1:12 (8,3 %) nuolydžio rampas reikėtų naudoti tik esamose aplinkose ir išskirtinėmis aplinkybėmis;
- Panduso (rampos) paviršiaus plotis turi būti bent 1200 mm.
- Laisvas panduso (rampos) plotis tarp turėklų arba bet kokios kliūtis turi būti bent 1000 mm.
- Galinės laiptų aikštelės ir tarpinių aikštelių ilgis turi būti bent 1 500 mm.
- Abipus panduso turi būti įrengti turėklai su porankiais kurių vienas nuo grindinio/ dangos paviršiaus turi būti 600-750 mm. aukštyje, o antras 850-1000 mm. aukštyje;

1.1.5 Bortelio rampų reikalavimai

- Bortelio rampų plotis turi būti ne mažesnis kaip 1000 mm.
- Rampų nuolydis neturi viršyti 1:12 (8,3 proc.)¹¹.

1.1.6 Pėsčiųjų perėjos¹²

- Prie pėsčiųjų perėjos turi būti įrengti taktiliniai įspėjamųjų ir vedimo paviršių indikatoriai.
- Pėsčiųjų perėjos plotis turi būti ne mažesnis kaip 2500 mm.

Šie reikalavimai užtikrina judėjimo trasų prieinamumą ir saugumą visiems naudotojams.

1.1.7 Viešojo susisiekimo stotelių peronų (aikštelių) prieinamumo reikalavimai

- Peronų (aikštelių) pradžioje ir pabaigoje turi būti įrengta 540–600 mm pločio taktilinė, dėmesį atkreipianti struktūra, statmena taktilinei struktūrai, per visą šaligatvio plotį.
- Per visą viešojo susisiekimo stotelių peronų (aikštelių) ilgį turi būti 540–600 mm pločio taktilinė struktūra, atitrukta 300 mm nuo važiuojamosios dalies ar šaligatvio borto.
- Peronų (aikštelių) ir keleivių paviljonų grindinio paviršius turi būti tvirtas ir stabilus.
- Grindinio nuolydis bet kuria kryptimi negali viršyti 1:50 (2 proc.).
- Mažiausias peronų (aikštelių) ilgis turi būti 2440 mm, o plotis – 1500 mm.
- Viešojo susisiekimo stotelių peronai (aikštelės) turi jungtis su prieinama judėjimo trasa.

Šie reikalavimai užtikrina, kad viešojo susisiekimo stotelių peronai būtų prieinami visiems keleiviams, įskaitant tuos, kurie turi judėjimo ar regos negalią.

¹⁰ Nuožulnų išilginiai nuolydžiai, didžiausias pakilimo aukštis ir kiti parametrai nustatyti tarptautinio standarto ISO 21542:2011 8 skyriaus 2 lentelėje, išskirtinės aplinkybės - 3 lentelėje, o tarptautinio standarto ISO 21542:2021 6 skyriaus, 6,4 poskyrio 6 lentelėje, išskirtinės aplinkybės – 7 lentelėje.

¹¹ Didesnio nei 1:12 nuolydžio rampą sunku naudoti ir gali kilti nelaimingo įvykio pavojus; dėl šios priežasties statesnės rampos netinkamos savarankiškai naudoti.

¹² Jeigu tam, kad prieiti prie pastato, reikia pereiti pėsčiųjų perėją.

2. Patekimo į pastatą pagrindiniai prieinamumo reikalavimai

2.1. Nuorodos ir jėjimo paieška

- Pagrindinis jėjimas turi būti lengvai randamas, su aiškiais nuorodomis ir taktilinėmis kelio radimo priemonėmis, jei jis nėra akivaizdus.
- Informaciniai stendai ir ženklai turi būti išsamūs, glausti, tikslūs ir nuoseklūs, įrengti naudojant atpažįstamus simbolius ir piktogramas.
- Viešųjų pastatų pagrindiniame jėjime turi būti taktilinis, atitinkantis informacijos prieinamumo reikalavimus orientacinis planas (patalpų išdėstymo schema).
- Ženklų ir nuorodų fonas turi būti pagamintas iš matinės arba mažai blizgios medžiagos, kad būtų užtikrintas geras matomumas.
- Informaciniai stendai, kelio nuorodos ir ženklai turi būti gerai apšviesti.

2.2. Įėjimas

- Priešais visas duris, turi būti **manevravimo erdvė**, ne mažesnė kaip 1500 × 1500 mm, (neskaičiuojant durų varstymo zonos) be nuolydžio.
- **Minimalus laisvas plotis tarp durų** įėjimo vestibulyje turi būti bent 1500 mm atstumu nuo durų varstymo zonos.
- Pagrindinio įėjimo ir kitų **įėjimų minimalus laisvas plotis** turi būti ne mažesnis kaip 850 mm.
- Jei pagrindinis įėjimas turi iškilų slenkstį, jis neturi viršyti 20 mm. Jeigu viršija, turi būti įrengtos nuožulnos (pandusai ar rampos) su neslidžiu paviršiumi.
- Abipus nuožulnos, kurios ilgis viršija 800 mm, turi būti įrengti turėklai, užtikrinantys saugumą.
- **Durų plotis:** atidarius duris, jų angos beklūtis plotis turi siekti bent 850 mm.
- **Automatinės durys:** visos automatinės durys turi būti pilnai atsiveriančios (bent 90° kampu), neprilaikant rankomis.
- **Stiklinės durys:** įstiklintos (stiklinės) ir visiškai stiklinės durys turi būti aiškiai pažymėtos vaizdiniais indikatoriais – (900–1 000) mm ir (1 300–1 400) mm aukštyje virš grindų lygio turi būti įrengti 75 mm aukščio ištisiniai vaizdiniai indikatoriai, kurių šviesos atspindžio koeficientas nuo fono skiriasi bent 30 balų.
- **Laiptų prieinamumas:** jei į pastatą galima patekti lipant laiptais, turėklai turi būti įrengti abipus laiptatakio ir vizualiai kontrastuoti su aplinka.
- **Vertikalaus keltuvo prieinamumas:** vertikalus keltuvas turi būti prieinamas visiems naudotojams, o jo valdymo įtaisai turi būti lengvai pasiekiami asmenų su negalia vežimėlių naudotojams. Keltuvo durų atidarymas turi būti automatizuotas, mechaniniai durų pritraukėjai šiose duryse neturi būti naudojami.
- **Manevravimo erdvė:** keltuvo įlipimo ir išlipimo zonoje turi būti mažiausiai 1500 mm skersmens manevravimui skirta erdvė.

Šie reikalavimai užtikrina, kad pastato prieiga būtų patogi ir saugi visiems naudotojams, nepriklausomai nuo jų fizinių galimybių.

3. Pagrindiniai horizontalaus judėjimo patalpose reikalavimai

3.1. Praėjimai ir koridoriai

- **Praėjimų plotis** turi būti ne mažesnis kaip 1200 mm, kad būtų užtikrintas patogus judėjimas, ypač naudojant asmenų su negalia vežimėlius.
- Jei praėjimuose yra **grindų lygių skirtumų ar nelygumų**, jie neturi viršyti 5 mm.
- Jeigu lygių skirtumai ar nelygumai yra didesni nei 20 mm, turi būti įrengti liftai arba nuožulnos (rampos) šiems skirtumams įveikti.

3.2. Durys pastato viduje

- **Durų tarpdurio plotis:** laisvas plotas (varčia) tarp durų tarpdurio turi būti ne mažesnis kaip 850 mm, matuojant nuo durų paviršiaus.
- **Valdymo įtaisų aukštis:** durų rankenos, traukikliai, užraktai, spynos ir valdymo įtaisai turi būti įrengti 800–1000 mm aukštyje nuo grindų paviršiaus.
- **Vizualinis kontrastas:** durų rankenos, traukikliai, užraktai, spynos ir valdymo įtaisai turi vizualiai kontrastuoti su fonu, kad būtų lengvai atpažįstami.

Šie reikalavimai užtikrina, kad horizontalus judėjimas patalpose būtų patogus ir saugus visiems naudotojams, nepriklausomai nuo jų fizinių galimybių.

4. Pagrindiniai vertikalaus judėjimo reikalavimai

4.1. Nuožulnos (pandusai, rampos)

- **Paviršiaus medžiaga:** nuožulnų paviršius turi būti standus, lygus ir neslidus tiek sausas, tiek šlapias.
- **Plotis:** nuožulnų plotis turi būti ne mažesnis kaip 1200 mm.
- **Išilginis nuolydis:** nuožulnų išilginis nuolydis neturi viršyti 8,3%.
- **Skersinis nuolydis:** nuožulnų skersinis nuolydis draudžiamas.
- **Privažiavimai:** privažiavimai prie nuožulnų abiejuose galuose turi būti paryškinti spalvotomis nuorodomis arba regimuoju kontrastu.
- Jeigu nuolaidaus tako arba rampos vienoje arba abiejose pusėse žemės paviršius nuožulniai leidžiasi 30° arba didesniu kampu, toje pusėje arba pusėse turi būti įrengta bent 150 mm aukščio atbraila. Atbrailų LRV¹³ skirtumas su rampa turi būti bent 30.
- **Taktilinės struktūros:** kai ištisiniame prieinamame judėjimo take privaloma įrengti taktilinius įspėjamuosius indikatorius, jie turėtų būti išdėstyti ir rampos viršuje, ir apačioje. Taktilinė dėmesį atkreipianti struktūra turėtų būti 600–900 mm gylio ir baigtis 300–500 mm iki rampos pradžios.
- **Manevravimo erdvė:** nuožulnų viršuje ir apačioje, taip pat pasikeitus judėjimo kryptčiai, turi būti bent 1500 mm x 1500 mm dydžio horizontali manevravimo erdvė.

4.2. Turėklai

- **Turėklų įrengimas:** abipus nuožulnų, kurių ilgis viršija 800 mm, turi būti įrengti turėklai.
- Turėklo viršaus aukštis turi būti (850–1 000) mm nuo rampos, laiptų nuolydžio linijos ir laiptų aikštelės paviršiaus. Turi būti įrengtas žemesnis antrasis turėklas. Antrojo turėklo viršaus aukštis turėtų būti (600–750) mm nuo rampos, laiptų nuolydžio linijos ir laiptų aikštelės paviršiaus.
- **Plotis tarp turėklų:** tarp turėklų plotis turi būti bent 1000 mm. Esamų pastatų išskirtinės aplinkybės: mažiausias plotis tarp turėklų – iki 800 mm.
- Takuose su pakopomis, laiptuose arba rampe įrengiami turėklai turi turėti horizontalią iškyšą, besitęsiančią bent 300 mm už kiekvieno laiptatakio pirmosios ir paskutinės pakopos iškyšų.
- **Tarpas su siena:** tarp turėklo ir sienos paviršiaus turi būti ne siauresnis kaip 40–50 mm.
- **Turėklų įrengimas:** ištisiniai turėklai turi būti įrengti abiejose laiptatakio pusėse, o esamų pastatų atveju – bent vienoje pusėje.

4.3. Laiptai pastato viduje

- **Laiptatakio plotis:** laiptatakio plotis turi būti ne mažesnis kaip 1200 mm. Esamų pastatų išskirtinės aplinkybės: mažiausias laiptatakio plotis gali būti sumažintas iki 900 mm.
- **Vaizdinis įspėjimas:** rekomenduojama, kad vaizdinis įspėjimas apie laiptus būtų išilgai kiekvienos pakopos postūmio priekinės briaunos.

---

¹³ LRV - šviesos atspindžio vertė. Nuo šviesos šaltiniu apšviesto paviršiaus visomis kryptimis atsispindinčios visų bangos ilgių regimosios šviesos dalis. LRV išreiškiamas skaičiumi nuo 0 iki 100, čia 0 atitinka visiškai juodą, o 100 – visiškai baltą paviršių.

- **Spalvų kontrastas:** laiptų spalva turi kontrastuoti su sienų (aplinkos) spalva.
- **Turėklų įrengimas:** abipus laiptatakio turi būti įrengti turėklai, o esamų pastatų atveju – bent vienoje pusėje.
- **Turėklų aukštis:** Turėklo aukštis turi būti nuo 850 mm iki 1000 mm virš laiptų nuolydžio linijos.

4.4. Liftai

- **Ženkla ir valdymo įtaisai:** liftų skydelių ženklai turi būti iškilūs taktiliniai ir su Brailio raštu.
- **Matomumas:** aukštų numeriai turi būti matomi iš atviros lifto kabinos.
- **Valdymo įtaisų aukštis:** kabinos valdymo įtaisai turi būti įrengti 900–1200 mm aukštyje.
- **Manevravimo erdvė:** prie liftų turi būti ne mažesnė kaip 1500 mm x 1500 mm laisva aikštelė.
- **Liftų kabinos matmenys:** liftų kabinos mažiausieji vidiniai matmenys turi būti 1100 mm x 1400 mm.

4.5. Vertikalus keltuvas

- **Valdymo įtaisų prieinamumas:** visi valdymo įtaisai turi būti pasiekiami asmenų su negalia vežimėlių ir pagalbinių vaikščiojimo priemonių naudotojams.
- **Manevravimo erdvė:** yra mažiausiai 1500 mm skersmens manevravimo erdvė įlipimui ir išlipimui.

Šie reikalavimai užtikrina, kad vertikalus judėjimas tarp pastato aukštų būtų patogus ir saugus visiems naudotojams.

5. Sanitarinių mazgų prieinamumo reikalavimai

5.1. Prieinamas dušas

- **Dušo prieinamumas:** dušas turi būti prieinamas visiems naudotojams.
- **Sulankstoma kėdė:** jei duše yra įrengta sulankstoma kėdė, ji turi būti bent 450 mm x 450 mm dydžio, o sulankstytos kėdės viršutinis paviršius turi būti 400–480 mm aukštyje nuo grindų.
- **Dušo zona:** šlapioji dušo zona turi būti 900 mm x 1300 mm dydžio, o persėdimo zona – 900 mm x 1300 mm dydžio.
- **Įėjimas:** dušo zona turi turėti horizontalų įėjimą, be jokių fiksuotų elementų, trukdančių prieigai iš priekio ir iš šono.
- **Drabužių kabliukai:** kabliukai drabužiams kabinti turi būti įrengti patogiam aukštyje (1050–1400 mm) tiek sėdintiems, tiek stovintiems asmenims.

5.2. Prieinamas tualetas

- **Pagalbos signalizacija:** tualete turi būti įrengta pagalbos iškvietimo signalizacija.
- **Priedų išdėstymas:** rankšluosčių, muilo, šiukšliadėžės ir kitų priedų išdėstymas neturi trukdyti naudotis turėklais ir turi būti pasiekiamas sėdint (800–1100 mm aukštyje).
- Virš praustuvo esantis **veidrodis** turi būti pritvirtintas ne aukščiau kaip 900 mm nuo grindų, iki 1 900 mm aukščio.
- **Erdvė po praustuvu:** erdvė po praustuvu turi būti laisva, su 650–700 mm aukščio ir 200 mm gylio tarpu keliams.
- **Praustuvo aukštis:** praustuvą turi būti galima pasiekti iš asmenų su negalia vežimėlio, o jo viršus turi būti 750–850 mm aukštyje nuo grindų.
- **Vandens šaltinis:** šalia unitazo turi būti įrengtas atskiras vandens šaltinis (pvz., rankinis dušas).
- **Turėklai:** abipus unitazo turi būti įrengti turėklai (300–350 mm atstumu nuo centro), nuleidžiamasis ir/arba pritvirtintas prie sienos, jei šalia unitazo yra siena.
- **Atstumas iki sienos:** mažiausias atstumas tarp kampinio tualetu unitazo sėdynės krašto ir gretimoms sienos turi būti 250 mm.
- **Unitazo aukštis:** unitazo viršus turi būti 430–520 mm aukštyje nuo grindų paviršiaus.
- **Laisvas tarpas:** mažiausias laisvas tarpas šalia unitazo sėdynės turi būti 900 mm.
- **Durų plotis:** durų laisvasis plotis turi būti bent 800 mm, o rekomenduojamas – 850 mm. Durys turi lengvai atsidaryti ir užsidaryti, atidaromos į išorę.
- **Manevravimo erdvė:** prieinamų tualetų patalpų laisvos manevravimo erdvės skersmuo priešais duris, unitazą ir praustuvą turi būti ne mažesnis kaip 1500 mm.
- **Tualetų prieinamumas:** asmenų su negalia vežimėlių naudotojams turi būti prieinamas bent vienas tualetas kiekviename pastato aukšte.

Šie reikalavimai užtikrina, kad sanitariniai mazgai būtų patogūs ir prieinami visiems naudotojams, nepriklausomai nuo jų fizinių galimybių.

6. Gaisrinės saugos prieinamumo reikalavimai

- **Evakuacijos planai:** informacija apie evakuacijos planus turi būti pateikiama visiems pastato naudotojams suprantamu formatu.
- **Blyksinčios šviesos signalizacija:** pastate turi būti įrengta blyksinčios šviesos signalizacija, ypač atskirtose zonose (pvz., vonios kambariuose, susirinkimo patalpose) ir triukšmingose vietose, kad būtų užtikrintas efektyvus įspėjimas.
- **Vaizdinė pavojaus signalizacija:** siekiant įspėti asmenis su klausos negalia, pastate turi būti įrengta vaizdinė pavojaus signalizacija.
- **Informacijos formatai:** informacija apie evakuacijos planus turi būti pateikta įvairiais formatais, įskaitant stambų šriftą, garso įrašus, Brailio raštą ir lengvai skaitomą tekstą, kad būtų užtikrintas prieinamumas visiems naudotojams.
- **Priešgaisrinės saugos informacija:** informacija apie priešgaisrinę saugą ir evakuacijos procedūras, kilus gaisrui, turi būti patogiai pateikta prie visų įėjimų ir galutinių priešgaisrinių išėjimų.

Šie reikalavimai užtikrina, kad visi pastato naudotojai, nepriklausomai nuo jų fizinių galimybių, būtų tinkamai informuoti apie gaisro pavojus ir evakuacijos procedūras.